

SKRIK

på Hvalstrand

– Edvard Munch lagde bilder om kjærlighet, ensomhet, angst, depresjon og død. Det er takknemlig å ta utgangspunkt i bildene hans hvis man ønsker å jobbe med barn, kunst og følelser, sier pedagog Anniken Røil i Hval Gård barnehage, avdeling Loftet.

«Hva heter du? Hvem er du moren til?» spør en gjeng blide jenter utenfor porten. De har vært på tur, og forteller gjerne hva de selv heter. Jentene går i Hval Gård barnehage, som ligger idyllisk til på en utsiktsskole på Hvalstrand ved Leangbukta. Med stor hage og nærhet til indre Oslofjord og friområder, er den først og fremst kjent som en natur- og friluftsbarnhage med mange aktiviteter. Barnehagen har til og med egne båter som er i flittig bruk hele året.

Bruk lokalhistorien

– Lokalhistorie er også ett av satsningsområdene våre. Det er viktig å ta vare på kulturarven der man bor. Det skaper tilhørighet og stolthet, og gjør noe med barn, mener Anniken Røil, som selv har brukt Hval Gårds historie som utgangspunkt for flere prosjekter. Innfallsvinklene er mange, blant annet har barnehagen årstema om de gamle yrkene menneskene i huset har hatt: bonde, kunstner, husmor, astronom, aksjemegler og badevakt, for å nevne noen.

Hval Gård har en litt spesiell historie – noe som også var starten på avdeling Loftets kunstprosjekt. I årene mellom 1910 og 1930 var nemlig Kristiania-bohemen hyppige festdeltakere på herregården. Det startet da Oda Lassons søster Soffi flyttet inn til sin mann, Wilhelm Roede. Maleren Edvard Munch var en av mange kjente gjester, og dikteren Herman Wildenvey skrev poesi om poplene på Hval. Nå nærmer den restaurerte herregården seg hundre år, og rommer rundt 100 barn og 26 ansatte. De siste 17 årene har Hval Gård vært kommunal barnehage. Stemningen i hagen tyder på at det er mange som er glade for det.

Hipp, Hipp, Hurra!

På veggene til avdeling Loftet i annen etasje henger det uttrykksfulle, innrammede fotografier av kjente Munch-motiver som ved første øyekast minner mye om originalen. Inntil man oppdager at alle modellene er barn. Den ensomme kvinnen med lang, hvit kjole på stranden er fem år og den selvbevisste Hans Jæger som sitter henslengt i stolen er fire. Absint-brennevinet i glasset hans er byttet ut med vann. I tillegg til mange kjente Munch-motiver er det lett å få øye på ni feststemte personer som hever stettglassene rundt et blondedukket bord. Barna etterligner modellene på Krøyers kjente Skagen-motiv «Hipp, Hipp. Hurra!» med stort hell.

– Dette ser veldig profesjonelt ut. Hvordan har dere fått det til?

– Vi er så heldige og ha en dyktig assistent som er filmutdannet, Christian Berg Nilsen. I tillegg har vi bra datautstyr og muligheter for bildemanipulasjon. Men mangel på dyrt utstyr må ikke bli en sperre. Man kan få til mye med enklere utstyr. Det finnes mange muligheter, understreker Anniken, og forteller at barna i tillegg til å være modeller med stor innlevelse, også har malt mange av motivene. Barnehagen har hatt stor glede av barne- og voksenbøker om Edvard Munch, og de mest interesserte barna har vært på ekskursjon til Munchmuseet. Der fikk de i oppgave å være en del av motivene. De levde seg inn i rollene, og ble fotografert foran bildene.

Barn og kunst

– Bakgrunnen for kunstprosjektet var at vi ønsket å bli flinkere til å dokumentere lokalhistorien, forteller Anniken. Det startet med at barna hadde prosjekter om kunstnerne Christian Krogh, deretter Oda

Lasson, Per Krogh og Guy Krogh. Så kom idéen om å ta for seg Edvard Munch, som i likhet med de andre er en del av stedets historie. Nå har barnehagen jobbet med den verdensberømte kunstneren

i to år. Det har vært så spennende at de gjerne vil fortsette.

– Det begynte med at vi hengte opp «Skrik» av Munch på avdelingen for å se om det ble noen reaksjoner hos barna. Omtrent samtidig hengte vi opp «Den ensomme», og var veldig spente på hva som ville skje videre. Vi har det slik på vår avdeling at barn selv får bestemme mye av hverdagens innhold. Det betyr at vi dropper temaet som de voksne bringer på banen hvis barna ikke viser noen interesse, forteller hun. For å få i gang en samtale om bildene stilte de spørsmål i samlingsstunden:

– Hva slags følelser har de menneskene som er på bildene?

– Hvem har malt disse bildene?

– Har dere sett bildene før?

Om å være redd

Barna var opptatt av hvorfor personen på bildet var så sint, og noen fikk lyst til å skrike som ham. Og det fikk de. Det skjedde uten stemme inne – og med så mye skrik og skrål de ville ute. Samtidig snakket de om det å være redd,

«Munch er en fantastisk kunstner å jobbe med i forhold til barn. Hans enkle og fine strek, samt sterke bruk av farger, gjør at barna kjenner seg igjen i måten å male på – det er slik barn maler»

Anniken Røil

det å være sint og det å ha angst. Maleriet «Den ensomme» vakte andre reaksjoner. Noen av jentene ville gjerne kle seg ut som damen på bildet, og fikk låne en fin hvit kjole og et sort belte. Det ble tatt bilder ulike steder – også på stranden. Etterhvert ville alle jentene kle seg ut, og det ble tatt mange bilder. De snakket om å være ensom og føle seg alene og litt trist, og jentene levde seg inn i disse følelsene da de ble fotografert.

Senere har Loftet tatt for seg flere av Munchs motiver, og barna har gjort sin egen tolkning og fått god kunnskap om blant annet «Blå kjole», «Vampyr», «Kys», «Syk pike», «Eventyrskogen» og «Pikene på broen». Barna viste stort enga-

sjement og fulgte nøye med på nyhetene etter at bildene «Skrik» og «Blå kjole» ble stjålet!

Maler ute

Etter at de hadde tatt fotografier, fikk barna male motivene. På forhånd studerte de originalene sammen med de voksne, og det ga inspirasjon til å male selv. «Munch er en fantastisk kunstner å jobbe med i forhold til barn. Hans enkle og fine strek, samt sterke bruk av farger, gjør at barna kjenner seg igjen i måten å male på – det er slik barn maler», skriver Anniken i sin prosjektbeskrivelse. De maler stort sett ute. Loftet har to staffelier, så fire barn kan male av gangen. Det er helt frivillig, men de fleste ønsker å bli ble med, og mange blir veldig

engasjert. De voksne sørger for at «kunstnerne» får jobbe i fred. Med erfaring har barna blitt flinkere og flinkere til å male. Arket blir mer og mer fargelagt og de bruker mer tid på selve utførelsen.

– Hele malesekvensen går utover store deler av dagen. Vi leker, spiser, maler og koser oss. Det er spennende å se så mange ulike tolkninger av motivene. Vi har sett mange forskjellige «Skrik», sier Anniken, og viser eksempler på humoristiske skrik og mer engstelige skrik. Hennes erfaring er at det har vært fint for barna å gå inn i maleriene. – Det har vært en positiv erfaring å jobbe med positive og negative følelser sammen med barn, sier hun, og forteller at de har fått

mange hyggelige reaksjoner fra foreldrene. Noen av dem gikk i gang med å male sitt «Skrik». Barnehagen har også hatt utstillinger på slutten av maledagene som foreldrene får se når de henter barna.

Utstilling «Munch – sett med barneøyne»

I begynnelsen av mai inviterte Avdeling Loftet fra Hval Gård barnehage til kunstutstilling og vernissage som en del av kommunens kulturuke. De hadde stand både ute og inne. Spenningen steg da en «raner» ville stjele «Skrik»! Responsen på utstillingen var overveldende. Mange foreldre, besteforeldre, pedagoger og andre var innom salgsutstillingen, som også ga et hyggelig overskudd.

– Det var fint å vise frem det vi har gjort, det var også en del av prosessen, sier Anniken. Hun skryter av foreldrene. De bidro med entusiasme, vakthold og annet praktisk arbeid. Og barna? De var veldig stolte av å være med på utstillingen. – Det var vemodig å ta ned bildene. Vi gjør dette gjerne igjen, sier Anniken. Hun satte særlig stor pris på den positive responsen fra andre pedagoger, som lot seg inspirere av kunstprosjektet.

Evig prosess

«Vi er i en stor prosess, og kanskje det er dette å være i prosessen som er viktig. Jeg håper vi aldri blir ferdig med den flotte kunstneren, Edvard Munch – denne maleren som maler ut alle følelsene sine og gir oss så mange flotte opplevelser», skriver

Anniken Røil i prosjektbeskrivelsen. Hun ønsker nå å dele erfaringene de har gjort med barnehager og skoler. – Det er ikke en forutsetning at kunstneren man velger har lokal forankring – selv om det kan være en morsom vinkling. Anniken Røil synes det er viktig at barn lærer om kunst og kultur, både den lokale og den nasjonale. – Bruk avisutklipp og bøker, man kan gjøre utrolig mye med hvilkensomhelst kunstner, oppfordrer den idérike pedagogen.

Ønsker du å vite mer om «BARN OG KUNST. Et prosjekt fra Hval Gård barnehage» kan du kontakte Anniken Røil på mail:

www.anniken_roil@hotmail.com

Av Astrid Beate Madsen